

Sygn. akt I ACa 683/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 września 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Marek Boniecki (spr.)
Sędziowie:	SSA Rafał Dzyr SSO del. Izabella Dyka
Protokolant:	st. sekr. sądowy Paulina Klaja

po rozpoznaniu w dniu 23 września 2020 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa K. K. (1), R. K., J. K. (1), N. K.

przeciwko (...) S.A. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 26 kwietnia 2019 r. sygn. akt I C 1184/18

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że nadaje mu treść:

„I. zasądza od (...) S.A. w W. na rzecz R. K. i K. K. (1) kwoty po 46.000 zł (czterdzieści sześć tysięcy złotych) oraz na rzecz J. K. (1) i N. K. kwoty po 26.000 zł (dwadzieścia sześć tysięcy złotych) - z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od powyższych kwot od dnia 30 września 2016 roku;

II. oddala powództwo w pozostałej części;

III. nakazuje pobrać od (...) S.A. w W. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Kielcach kwotę 7.200 zł (siedem tysięcy dwieście złotych) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;

IV. odstępuje od obciążenia powodów nieuiszczonymi kosztami sądowymi;

V. znosi wzajemnie między stronami koszty procesu.”;

2. zasądza od strony pozwanej na rzecz każdego z powodów kwoty po

2.700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;

3. nakazuje pobrać od (...) S.A. w W. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Kielcach kwotę 6.347 zł (sześć tysięcy trzysta czterdzieści siedem złotych) tytułem nieuiszczonej opłaty od apelacji.

SSO Izabella Dyka SSA Marek Boniecki SSA Rafał Dzyr

Sygn. akt I ACa 683/19

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 23 września 2020 roku

Pozwem z dnia 15 maja 2018 r. powodowie: R. K., K. K. (1), J. K. (1) i N. K. wnieśli o zasądzenie od strony pozwanej (...) S.A. w W. odpowiednio kwot: 180.000 zł, 180.000 zł, 80.000 zł oraz 80.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia następującego po upływie 30 dni od zgłoszenia szkody - tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną na skutek śmierci córki oraz siostry – J. K. (2).

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości, zarzucając, że wypłaciła już należne zadośćuczynienie, dalsze roszczenia są rażąco wygórowane, a nadto kwestionując datę naliczenia odsetek.

Wyrokiem z dnia 26 kwietnia 2019 r. Sąd Okręgowy w Kielcach: I. zasądził od pozwanej na rzecz R. K. i K. K. (1) kwoty po 16.000 zł, a na rzecz J. K. (1) i N. K. kwoty po 6.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 27 kwietnia 2019 r. do dnia faktycznej zapłaty; II. oddalił powództwo w pozostałej części; III. nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Kielcach kwotę 2.414 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych od uwzględnionej części powództwa; IV. odstąpił od obciążania powodów nieuiszczonymi kosztami sądowymi od oddalonej części powództwa i obciążył nimi Skarb Państwa; V. zasądził od R. K. i K. K. (1) na rzecz pozwanej kwoty po 500 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, a w pozostałej części nie obciążył powodów kosztami procesu.

Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny szczegółowo zaprezentowany w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, z którego to uzasadnienia wynika, że w dniu 20 grudnia 2015 r. ubezpieczony u pozwanej kierujący samochodem osobowym umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że na prostym odcinku drogi, gdzie obowiązywał zakaz wyprzedzania pojazdów, podjął manewr wyprzedzania innego pojazdu i w czasie wykonywania tego manewru wjechał na oznaczony pas wyłączony z ruchu i na tym pasie potrącił nieprawidłowo korzystających z drogi, przemieszczających się środkiem jezdni dwoje pieszych, w tym J. K., którzy ponieśli śmierć na miejscu. Zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym naruszyli zarówno piesi, jak i kierujący pojazdem. Obecność pieszych na jezdni w warunkach nocnych i bez elementów odblaskowych, także na obszarze wyznaczonym zebra, stanowiła permanentne zagrożenie, ponieważ kierujący w szczególnych sytuacjach mogli traktować ten obszar jako bezpieczny do chwilowego zjazdu i jadąc z prędkością dozwoloną, nie byłoby w stanie zauważyć pieszych, zatrzymać pojazdu i uniknąć potrącenia. Kierujący samochodem popełnił wykroczenie w ruchu drogowym, gdyż podjął wyprzedzanie w miejscu, gdzie obowiązywał jego zakaz z przejeżdżaniem linii ciągłej i jechał po obszarze wyłączonym z ruchu. Stopień przyczynienia do zdarzenia rozkłada się równo między kierującym pojazdem a zmarłą J. K..

W chwili śmierci J. K. (2) miała (...)lat i zamieszkiwała wraz z rodzicami R. K. i K. K. (1) oraz siostrami J. K. (1), która wówczas miała (...)lat i N. K., która liczyła (...)lat. Zmarła miała bardzo dobre relacje ze wszystkimi członkami rodziny. Powodowie bardzo boleśnie przeżyli śmierć J. K. (2). Bezpośrednio po nagłej i niespodziewanej śmierci córki R. K. przejawiała objawy ostrej reakcji na stres. Po ustąpieniu objawów reakcji stresowej u badanej na przestrzeni czasu rozwinęły się zaburzenia depresyjno-adaptacyjne. Obecnie przejawia zaburzenia subdepresyjne. Żałobę przeżyła w nieprawidłowy sposób polegający na występowaniu silnej tendencji do zwracania uwagi na siebie i na swoje przeżycia, a nawet na postawie koncentrowania całego swojego życia na infantylizowanym sposobie funkcjonowania w stanie żałoby. Powód K. K. (1) cierpi na zespół zależności alkoholowej. Po śmierci córki przejawiał zaburzenia depresyjne

adaptacyjne. Na poziomie poznawczym jest przywiązany do zmarłej córki. Powódka J. K. (1) po śmierci siostry przez kilka miesięcy przejawiała zaburzenia adaptacyjne o obrazie zaburzeń zachowania i emocji. Obecnie nie przejawia zaburzeń psychicznych. Małoletnia zakończyła okres żałoby. N. K. obecnie nie przejawia zaburzeń psychicznych. Po śmierci siostry przejawiała zaburzenia emocjonalne. Zakończyła okres żałoby. Tytułem zadośćuczynienia pozwana wypłaciła kwoty po 20.000 złotych na rzecz powodów R. K. i K. K. (1) oraz na rzecz powódek J. K. (1) i N. K. kwoty po 15.000 złotych.

W ustalonym przez siebie stanie faktycznym, po dokonaniu analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że spór między stronami sprowadzał się do wysokości należnego powodom zadośćuczynienia.

Strata J. K. (2) była bardzo bolesnym przeżyciem dla wszystkich członków rodziny, a w szczególności dla rodziców zmarłej. Niewątpliwie doznali oni większej krzywdy aniżeli siostry, które wówczas były małymi dziećmi. W ocenie Sądu adekwatne zadośćuczynienie za doznaną krzywdę związaną ze śmiercią winno się kształtować na rzecz powodów R. K. i K. K. (1) w kwotach 62.000 złotych po oraz na rzecz powódek J. K. (1) i N. K. kwotach po 27.000 złotych. W ocenie Sądu Okręgowego w pozostałym zakresie żądanie zadośćuczynienia było zbyt wygórowane i nie zasługiwało na uwzględnienie. Za zasadny uznano podnoszony przez stronę zarzut przyczynienia się zmarłej do wypadku. Sąd przyjął, że zmarła J. K. (2) swoim zachowaniem w połowie przyczyniła się do zdarzenia. W tej sytuacji żądanie powodów R. K. i K. K. (1) zasługiwało na uwzględnienie w kwotach po 16.000 złotych ($62.000 - 20.000 = 32.000 - 50\% = 16.000$), a na rzecz powódek J. K. (1) i N. K. kwotach po 6.000 złotych ($27.000 - 15.000 = 12.000 - 50\% = 6.000$).

Powodowie w zdecydowanej części przegrali proces, ale jednak ich wysokie żądanie mogło być spowodowane subiektywnym poczuciem krzywdy. Nadto było uzależnione od oceny Sądu, a w tym również oceny stopnia przyczynienia zmarłej do zdarzenia. Dlatego Sąd na podstawie art.102 k.p.c. zasądził od powodów R. K. i K. K. (1) jedynie niewielką część należnych stronie pozwanej kosztów procesu w postaci zastępstwa radcowskiego, a w całości odstąpił od obciążenia tymi kosztami powódek J. K. (1) i N. K..

Wyrok powyższy zaskarżyli apelacją powodowie w części oddalającej powództwo na rzecz powódki R. K., co do dalszej kwoty 30.000 zł wraz z odsetkami, na rzecz powoda K. K. (1), co do dalszej kwoty 30.000 zł wraz z odsetkami, na rzecz powódki J. K. (1), co do dalszej kwoty 20.000 zł wraz z odsetkami, na rzecz powódki N. K., co do dalszej kwoty 20.000 zł wraz z odsetkami, a także w części oddalającej powództwo w zakresie zasądzenia odsetek – co do przyznanych na rzecz każdego z powodów kwot – od dnia następującego po upływie 30 dni od dnia zgłoszenia szkody do dnia 26 kwietnia 2019 r.

Skarżący zarzucili: 1) naruszenie prawa materialnego mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj.: a) art. 446 §4 k.c. przez błędną jego wykładnię, skutkującą przyjęciem, że zasądzone przez Sąd kwoty – ustalone z uwzględnieniem kwot wypłaconych powodom przez pozwaną w toku likwidacji szkody oraz z uwzględnieniem przyczynienia na poziomie 50% - stanowią kwoty odpowiednie tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę i cierpienie psychiczne, jakich doznali powodowie, co w odniesieniu do całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego było nieuzasadnione i powoduje, że zadośćuczynienie to jako świadczenie jednorazowe, mające raz na całe życie zrekompensować powodom traumatyczne przeżycia doznane w związku z tragiczną, przedwczesną i nagłą śmiercią J. K. (2) w wypadku komunikacyjnym stało się nie tylko rażąco niskie, ale również jedynie w symbolicznej części rekompensujące krzywdę psychiczną, której doznali powodowie; b) art. 481 §1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. przez jego błędną wykładnię i zasądzenie odsetek od dnia wyrokowania, podczas gdy Sąd pierwszej instancji winien zasądzić odsetki od dnia wymagalności roszczenia o zadośćuczynienie, tj. od dnia następującego po upływie 30 dni od dnia zgłoszenia szkody do dnia rzeczywistej zapłaty; 2) naruszenie prawa procesowego mające wpływ na wynik sprawy, tj.: a) art. 233 k.p.c. w zw. z art. 328 §2 k.p.c. poprzez błędną ocenę materiału dowodowego w postaci zeznań powodów oraz opinii biegłych sądowych, z których jednoznacznie wynika, że rozmiar bólu krzywdy i cierpienia powodów po śmierci osoby najbliższej jest znaczny, trauma związana z przedwczesną śmiercią J. K. (2) trwa nadal, a konsekwencje tego tragicznego zdarzenia będą odczuwane do końca ich życia, w konsekwencji brak należytego uzasadnienia przyczyn nieuwzględnienia pełnego zakresu roszczeń powodów zawartych w pozwie, tym bardziej, że

strona pozwana na rozprawie w dniu 15 kwietnia 2019 r. przedstawiła stanowisko, że istnieje możliwość zawarcia ugody obejmującej dopłatę na rzecz powódki R. K. kwoty 30.000 zł; b) art. 233 §1 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów, a przez to poczynienie ustaleń sprzecznych z materiałem dowodowym, polegające na bezzasadnym przyjęciu, że małoletnie siostry z uwagi na swój wiek nie poniosły dużej krzywdy po śmierci siostry, podczas gdy z zeznań rodziców, jak i z opinii biegłych sądowych wynika, że relacje i więzi małoletnich powódek ze starszą siostrą były bardzo silne i bliskie, zmarła odgrywała w ich życiu bardzo ważną rolę, a jej śmierć wywarła negatywny wpływ na ich stan psychiczny i dalsze funkcjonowanie; c) błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że żądanie powodów R. K. i K. K. (1) zasługiwało na uwzględnienie w kwotach po 16.000 zł, ponieważ $62.000 - 20.000 = 32.000 - 50\% = 16.000$, podczas gdy prawidłowy wynik równania $62.000 - 20.000$ to kwota 42.000 zł, a podzielona przez połowę daje wynik 32.000 zł, a nie jak przyjmuje Sąd meriti 16.000 zł.

W konkluzji apelujący wnieśli o: 1) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie: a) na rzecz R. K. dalszej kwoty 30.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia następującego po upływie 30 dni od zgłoszenia szkody do dnia rzeczywistej zapłaty tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę po śmierci córki oraz odsetek od kwoty 16.000 zł od dnia następującego po upływie 30 dni od dnia zgłoszenia szkody do dnia 26 kwietnia 2019 r.; b) na rzecz K. K. (1) dalszej kwoty 30.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia następującego po upływie 30 dni od zgłoszenia szkody do dnia rzeczywistej zapłaty tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę po śmierci córki oraz odsetek od kwoty 16.000 zł od dnia następującego po upływie 30 dni od zgłoszenia szkody do dnia 26 kwietnia 2019 r.; c) na rzecz J. K. (1) dalszej kwoty 20.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia następującego po upływie 30 dni od zgłoszenia szkody do dnia rzeczywistej zapłaty tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę po śmierci córki oraz odsetek od kwoty 6.000 zł od dnia następującego po upływie 30 dni od zgłoszenia szkody do dnia 26 kwietnia 2019 r.; d) na rzecz N. K. dalszej kwoty 20.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia następującego po upływie 30 dni od zgłoszenia szkody do dnia rzeczywistej zapłaty tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę po śmierci córki oraz odsetek od kwoty 6.000 zł od dnia następującego po upływie 30 dni od zgłoszenia szkody do dnia 26 kwietnia 2019 r.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o jej oddalenie oraz o zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja okazała się zasadna w całości.

Sąd Okręgowy w przeważającej części prawidłowo, z poszanowaniem reguł wyrażonych w przepisie art. 233 § 1 k.p.c. ustalił stan faktyczny sprawy, co sprawiło, że Sąd Apelacyjny przyjął go za własny z tym jednak zastrzeżeniem, że bez wątplenia śmierć J. K. (2) nastąpiła 26 grudnia 2015 r., a nie jak wskazano w uzasadnieniu w dniu 20 grudnia 2015 r., co było zresztą niesporne. Błędnie też Sąd Okręgowy ustalił, że pozwana wypłaciła pozwanym R. i K. K. (1) po 20.000 zł, a J. i N. K. po 15.000 zł. W rzeczywistości pozwana uznała zasadność zadośćuczynienia w powyższej wysokości, jednak ustalając przyczynienie się zmarłej do wypadku na poziomie 50 %, wypłaciła powodom kwoty o połowę niższe (k. 21-28).

Bezspornym w sprawie była kwestia odpowiedzialności pozwanej za krzywdę związaną z wypadkiem z dnia 26 grudnia 2015 r., w którym śmierć poniosła J. K. (2), a także znaczne przyczynienie się zmarłej do zdarzenia. Spór pomiędzy stronami sprowadzał się do wysokości należnego powodom zadośćuczynienia.

Zasadnym okazał się zarzut apelacji odnoszący się do naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 446 §4 k.c. poprzez zasądzenie zadośćuczynienia w wysokości rażąco niskiej. Zarzut ten okazał się trafny w odniesieniu do wszystkich powodów.

Przy ocenie rozmiaru krzywdy doznanej w związku ze śmiercią osoby najbliższej należy uwzględniać takie czynniki, jak rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, skala cierpienia pokrzywdzonego, intensywność i długotrwałość przeżywanych emocji, wstrząs psychiczny wywołany przedwczesną utratą osoby najbliższej, sposób przeżycia żałoby oraz wpływ utraty osoby najbliższej na egzystencję, zdrowie i samopoczucie osoby uprawnionej do

zadośćuczynienia. Krzywda wywołana śmiercią dziecka jest zazwyczaj jedną z najbardziej dotkliwych i najmocniej odczuwalnych z uwagi na rodzaj i siłę więzów rodzinnych. Rodzice zwykle z punktu widzenia naturalnej kolei rzeczy nie spodziewają się, że zmuszeni będą do przeżycia śmierci swoich dzieci.

Rozmiar ilościowy świadczenia kompensacyjnego, dla którego podstawą normatywną jest art. 446 § 4 k.c. opiera się na sędziowskim uznaniu, a wobec tego odwoławcza ingerencja sądu drugiej instancji w ustaloną w wyroku sądu niższej instancji wysokość zadośćuczynienia za krzywdę może nastąpić tylko wyjątkowo, tylko w sytuacji, gdy przyznana suma jest w sposób rażący nieodpowiednia do ustalonej skali tego uszczerbku wobec jej oczywistego zawyżenia lub zaniżenia. Taka sytuacja wystąpiła w badanej sprawie. Sąd pierwszej instancji nie uwzględnił bowiem w wystarczającym stopniu więzi jaka istniała pomiędzy powodami a zmarłą.

Doznana przez powodów krzywda w ocenie Sądu Apelacyjnego była oczywista i znaczna. J. K. (2) w chwili śmierci miała zaledwie 18 lat. Poniosła nagłą śmierć w wyniku wypadku drogowego, do którego doszło w konsekwencji umyślnego naruszenia przepisów ruchu drogowego przez kierowcę pojazdu. Była najstarszą córką i siostrą. Jako pierwsze dziecko J. była dla powodów – R. i K. K. (1) pierwowzorem wychowawczym i odniesieniem do postępowania względem młodszego potomstwa. Wszyscy powodowie byli z nią silnie emocjonalnie związani. Rodzina przez cały czas wspólnie zamieszkiwała. Po śmierci córki u powódki R. K. rozwinęły się zaburzenia depresyjne, skłonności do izolacji, drażliwość. Nie zakończył się u niej proces żałoby i do chwili obecnej wymaga wsparcia psychologicznego. Także u powoda K. K. (1) wystąpiły zaburzenia depresyjne i adaptacyjne. Powód był bardzo zżyty z najstarszą córką. Dla sióstr zmarła często pełniła rolę opiekuna i zajmowała się nimi w czasie, gdy rodzice pracowali. Przygotowywała dla nich posiłki, organizowała czas wolny oraz wspólne zabawy. Dnia 26 grudnia 2015 r. siostry zmarłej miały (...)lat (J. K. (1)) oraz (...)lat (N. K.). Śmierć najstarszej córki oraz wiążące się z tym zaburzenie funkcjonowania powódki R. K. i wystąpienie u niej zaburzeń depresyjnych, a także nieukończenie procesu żałoby wpływa na jej relacje z młodszymi córkami. Jak wynikało z opinii psychologicznej, powódki N. i J. bardzo negatywnie przeżyły śmierć siostry, a wobec faktu, że tragedia dotknęła całą rodzinę, nie otrzymały po jej śmierci wystarczającego wsparcia od rodziców. Siostry bezpośrednio po zdarzeniu cierpiały na zaburzenia adaptacyjne o charakterze depresyjnym.

Nie bez znaczenia dla oceny zasadności roszczenia pozostawał fakt, że do śmiertelnego w skutkach wypadku doszło dnia 26 grudnia 2015 r. Jak wynikało z zeznań powoda K. K. (1), każdego roku okres świąteczny jest dla niego przykry i pozbawiony radości, co zapewne pozostaje aktualne także względem pozostałych powodów.

Ustalona przez Sąd pierwszej instancji kwota nie stanowi dla powodów odczuwalnej rekompensaty za poniesioną stratę. Kwoty po 26.000 zł dla (16.000 zł + 10.000 zł) dla każdego z rodziców za krzywdę wynikającą z nagłej, niespodziewanej śmierci pierworodnego dziecka, mającego zaledwie 18 lat i dopiero wchodzącego w dorosłość, śmierci, która nastąpiła na skutek zawinionego popełnienia występku przez kierowcę pojazdu, stanowiła w istocie sumę symboliczną. Podobnie należało ocenić ustalenie przez Sąd pierwszej instancji zadośćuczynienia dla sióstr zmarłej. Powyższej oceny nie zmieniał bezsporny fakt znacznego przyczynienia się zmarłej do zdarzenia. Powodowie nie kwestionowali podnoszonego przez pozwaną przyczynienia się na poziomie 50%. W tym miejscu podkreślenia wymaga, że przewidziany w art. 362 k.c. obowiązek odpowiedniego, stosowanie do okoliczności, a zwłaszcza winy obu stron, zmniejszenia odpowiedzialności podmiotu zobowiązanego do naprawienia szkody w razie przyczynienia się poszkodowanego do jej powstania, nie oznacza automatyzmu w decyzji sądu. Ocena stopnia przyczynienia nie opiera się na swobodnym uznaniu sądu, jednak to sąd ostatecznie decyduje, w jakim stopniu wpłynie to na wysokość należnego odszkodowania lub zadośćuczynienia. W przepisie art. 362 k.c. zawarto szereg pojęć nieostrych, niedookreślonych zwrotów (odpowiednie zmniejszenie, stopień winy obu stron, okoliczności). Instrument przewidziany w art. 362 k.c. stanowi element prawa sędziowskiego. To sąd dokonuje własnych ustaleń w zakresie przyczynienia się. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 sierpnia 2006 r., IV CSK 118/06, stwierdził, że przyczynienie się poszkodowanego jest jedynie warunkiem miarkowania odszkodowania, a jego konsekwencją jest powinność badania przez sąd okoliczności decydujących o tym, czy zmniejszenie odszkodowania powinno w ogóle nastąpić. Sąd Apelacyjny powyższy pogląd podziela w całości.

Po rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy związanych zarówno ze znacznym rozmiarem krzywdy poniesionej przez powodów oraz istotnego przyczynienia się zmarłej do zdarzenia, Sąd Apelacyjny uznał, że zmodyfikowane w wywiezionym środku odwoławczym roszczenia były zasadne i zmienił zaskarżony wyrok, zasądając na rzecz R. K. i K. K. (1) kwoty po 46.000 zł, a na rzecz małoletnich po 26.000 zł. Łącznie z kwotami wypłaconymi przez pozwaną należne zadośćuczynienia wyniosły po 56.000 zł oraz po 33.500 zł. Kwoty te stanowią odczuwalną rekompensatę doznanej krzywdy, a jednocześnie we właściwy sposób uwzględniają przyczynienie się zmarłej do wypadku.

Zasadny okazał się również zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 481 k.c. w zw. art. 455 k.c. Orzeczenie zasądające zadośćuczynienie za doznaną krzywdę ma charakter rozstrzygnięcia deklaratoryjnego, zaś zobowiązanie do zapłaty zadośćuczynienia jest z natury rzeczy bezterminowe, dlatego też przekształcenie go w zobowiązanie terminowe następuje stosownie do treści art. 455 k.c. - w wyniku wezwania wierzyciela skierowanego wobec dłużnika do spełnienia świadczenia. Oznacza to, że dla postawienia roszczenia w stan wymagalności konieczne jest wezwanie wystosowane przez wierzyciela, zawierające wskazanie żądanej kwoty. Reguła ta, w zakresie terminu spełnienia świadczenia, doznaje modyfikacji w przypadku, gdy podmiotem zobowiązanym do naprawienia szkody jest zakład ubezpieczeń. Wówczas termin do spełnienia świadczenia wyznacza regulacja art. 817 k.c. albo art. 14 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (t. jedn. Dz. U. z 2019 r. poz. 2214). Dłużnik popada w opóźnienie, jeśli nie spełnia świadczenia w terminie, w którym stało się ono wymagalne także wtedy, gdy kwestionuje istnienie lub wysokość świadczenia. Zakres uznaniowości sądu przy orzekaniu o zadośćuczynieniu nie nadaje orzeczeniom zasądającym świadczenia z tego rodzaju zobowiązań charakteru orzeczeń konstytutywnych, a dopiero taki stan rzeczy mógłby uzasadniać zasądzenie odsetek za opóźnienie dopiero od daty wyrokowania.

W badanej sprawie powodowie zgłosili roszczenie do ubezpieczyciela w dniu 30 sierpnia 2016 r. Termin do wykonania zobowiązania przez pozwaną upłynął więc 29 września 2016 r. Zatem odsetki należało zasądzić od dnia 30 września 2016 r., a nie jak błędnie uznał Sąd Okręgowy od dnia następnego po dniu wydania wyroku.

Konsekwencją zmiany wyroku co do meritum była również modyfikacja rozstrzygnięcia o kosztach procesu, o czym orzeczono na podst. art. 100 k.p.c., biorąc pod uwagę zarówno charakter sprawy, jak i jej wynik. Korekcie musiała ulec również wysokość kosztów sądowych obciążających stronę pozwaną na podst. art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t. jedn. Dz. U. z 2020 r., poz. 755, dalej: u.k.s.c.).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na art. 386 §1 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 wyroku.

Za podstawę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego przyjęto art. 98 §1 k.p.c. w zw. z art. 391 1 k.p.c.d. oraz §2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015, poz. 1800 ze zm.).

W punkcie 3 wyroku Sąd Apelacyjny nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Kielcach kwotę 6.347 zł tytułem nieuiszczonej opłaty od apelacji (art. 113 ust. 1 u.k.s.c. w zw. z art. 98 §1 k.p.c. w zw. z art. 391 §1 k.p.c.).

SSA Rafał Dzyr SSA Marek Boniecki SSO Izabella Dyka